

32. SESJA KOMITETU ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO Quebec, 2-10 lipca 2008 r.

W dniach 2-10 lipca 2008 r. w Quebecu w Kanadzie obradował Komitet Światowego Dziedzictwa, reprezentujący 185 krajów, sygnatariuszy Konwencji UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. W posiedzeniu wzięło udział ponad 700 osób – przedstawiciele państw-stron Konwencji oraz organizacji rządowych i pozarządowych, a także obserwatorzy. Uroczystego otwarcia 32. sesji dokonali: dr Christina Cameron – przewodnicząca Komitetu, Koïchiro Matsuura – dyrektor generalny UNESCO, Olabiyi Babalola Joseph Yaï – przewodniczący Rady Wykonawczej UNESCO i Georges N. Anastassopoulos – prezydent Konferencji Generalnej UNESCO. Gospodarzy reprezentowali: John Baird – minister środowiska w rządzie Kanady, Jean Charest – premier prowincji Quebec, Régis Laubeau – prezydent miasta Quebec oraz David Walden – sekretarz generalny Kanadyjskiego Komitetu ds. UNESCO.

Większą część obrad Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO poświęcił miejscom znajdującym się na Liście Światowego Dziedzictwa oraz zasadom implementacji Konwencji Światowego Dziedzictwa. Znacząca liczba decyzji podjętych przez Komitet dotyczyła stanu utrzymania miejsc światowego dziedzictwa, co do których istniała uzasadniona obawa, że jest zagrożona wyjątkowa uniwersalna wartość (*Outstanding Universal Value*) obiektu. Na bieżącą sesję

przygotowano 163 raporty, co jest równoznaczne z liczbą decyzji, jakie musiał podjąć Komitet w sprawie miejsc znajdujących się na Liście Światowego Dziedzictwa oraz Liście Światowego Dziedzictwa w Zagrożeniu. Do tego należy doliczyć decyzje w sprawie zmian nazw, granic lub kryteriów wpisu, jak również rozszerzenia obiektów wpisanych o nowe części. Jednak jak zawsze najwięcej emocji towarzyszyło dyskusjom nad propozycjami do wpisu na listę. Komitet ostatecznie zdecydował o wpisie 27 nowych miejsc spośród 45 wniosków; 12 z nich znajduje się w Europie i Ameryce Północnej. Na liście znalazły się pierwsze miejsca z takich krajów, jak Papua-Nowa Gwinea, Arabia Saudyjska, Vanuatu oraz San Marino.

Na posiedzeniu Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO zapadło kilka decyzji dotyczących obiektów z listy znajdujących się w Polsce. Miejscem dyskutowanym od kilku lat na forum Komitetu był Auschwitz-Birkenau, niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945), i stan jego otoczenia. Tym razem dyskusji nie było, natomiast Rada Ministrów RP została poproszona o przesłanie informacji na temat postępów w przygotowaniu i realizacji planu zarządzania dotyczącego miejsca i jego otoczenia. Został też wyjaśniony i uściślony przebieg granic historycznego centrum Krakowa i Warszawy, średniowiecznego miasta Torunia, Starego Miasta w Zamościu oraz zamku krzyżackiego w Malborku. W przypadku Puszczy

Białowieskiej Komitet zobowiązał strony polską i białoruską do zorganizowania misji eksperckiej w celu wyjaśnienia granic i zasad ochrony miejsca.

W trakcie tegorocznej sesji w większości przypadków Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO starał się prezentować postawę pełną zaufania i wspierać państwa w działaniach na rzecz ochrony i konserwacji dziedzictwa. Prowadziło to niejednokrotnie do burzliwych dyskusji, powodowanych z jednej strony chęcią pomocy i poszukiwaniem rozwiązań, z drugiej – koniecznością dbania o wiarygodność Komitetu i tym samym Konwencji Światowego Dziedzictwa. Podnosząc potrzebę dyskusji na temat filozofii światowego dziedzictwa, rozpoczęto po raz kolejny proces weryfikacji i określenia kierunku, w jakim powinna zmierzać realizacja Konwencji. Podstawowym problemem jest znalezienie sposobów na wzmocnienie ochrony dziedzictwa i jednocześnie dostosowanie zasad ochrony do dynamiki i różnorodności zachodzących zmian w otaczającym świecie.

Informacje na temat światowego dziedzictwa oraz posiedzeń i decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO można znaleźć na stronach Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO: <http://whc.unesco.org>, Polskiego Komitetu UNESCO: <http://www.unesco.pl> oraz Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków: <http://www.kobidz.pl>

Katarzyna Piotrowska-Nosek

32nd SESSION OF THE UNESCO WORLD HERITAGE COMMITTEE Quebec, 2-10 July 2008

The UNESCO World Heritage Committee, representing 185 signatories of the UNESCO Convention Concerning the Protection of World Cultural and Natural Heritage, took place on 2-10 July 2008 in Quebec City (Canada). The Committee session made several decisions concerning sites from the UNESCO World Heritage List located in Poland. One of the sites that the Committee has been discussing for several years is the Auschwitz-Birkenau Nazi concentration and death camp

(1940-1945) and the state of its vicinity. This time was no such debate was held, but the government of the Republic of Poland was requested to provide information about the preparation and realisation of an administration plan relating to the site and its immediate surrounding. Other issues included the delineation of the boundaries of historical city centres in Warsaw and Cracow, the medieval town of Toruń, the Old Town in Zamość and the Castle of the Teutonic Order in Malbork. In the case of the

Białowieża Forest the Committee obligated the Polish and Belarusian sides to organise a mission of experts for the purpose of explaining the boundaries and principles of the protection of this particular site.

Information about World Heritage as well as the sessions and decisions of the UNESCO World Heritage Committee is available on: <http://whc.unesco.org> and the website of the National Heritage Board of Poland: <http://www.kobidz.pl>

„THE EUROPEAN HERITAGE NETWORK”

Spotkanie robocze w Chaumont-sur-Loire, Francja, 24-27 września 2008 r.

W dniach 24-27 września 2008 r. w rezydencji Chaumont we Francji odbyło się kolejne spotkanie robocze grupy pracującej przy projekcie HEREIN - The European

Heritage Network, na które przybyli przedstawiciele 36 państw europejskich. Podczas spotkania po raz pierwszy dyskutowano na temat zabytkowych parków i ogrodów oraz

krajobrazu kulturowego Europy. Temu zagadnieniu poświęcony był jeden blok obrad.

The European Heritage Network jest działającym pod patronatem Rady Europy systemem informacyjnym łączącym wszystkie rządowe serwisy informacyjne dotyczące zagadnień ochrony dziedzictwa narodowego. Głównym obiektem zainteresowania jest dziedzictwo kulturowe oraz dziedzictwo archeologiczne. Celem systemu jest promowanie i inicjowanie nowych projektów i współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony wspólnego europejskiego dziedzictwa zgodnie z europejskimi konwencjami (Europejska Konwencja Kulturalna z 1954 r., Europejska Konwencja o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego z 1985 i 1992 r., Europejska Konwencja Krajobrazowa z 2000 r., Konwencja Rady Europy o Znaczeniu Dziedzictwa Narodowego dla Społeczeństwa z 2005 r. itp.). Przykładem współpracy Rady Europy z Unią Europejską są projekty HEREIN.

1. Zamek i ogrody w Chaumont. Wszystkie fot. B. Furmanik.
1. Castle and gardens in Chaumont. All photos: B. Furmanik.

Więcej informacji dotyczących działalności The European Heritage Network można znaleźć na stronie www.european-heritage.net. Umieszczono tam m.in. bazę danych instytucji zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego, obejmującą państwa Europy, a także interaktywny, wielojęzyczny tezaurus, który wprowadza standaryzację bogatej terminologii z zakresu architektury i archeologii.

Głównym tematem spotkania była działalność HEREIN. Omówiono miejsce oraz strategię ochrony dziedzictwa kulturowego w polityce Europy oraz poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej. Zaprezentowano nowe projekty realizowane i planowane w ramach HEREIN oraz projekt rozwoju bazy danych HEREIN (planowane przekonwertowanie bazy danych z HEREIN2 do HEREIN3). Szczególną uwagę zwrócono na rolę HEREIN jako narzędzia monitorującego i wspierającego konwencje dotyczące dziedzictwa, proklamowane przez Radę Europy.

W części poświęconej zabytkowym parkom i ogrodom miały miejsce wystąpienia przedstawicieli Francji, Wielkiej Brytanii, Słowacji oraz Polski przedstawiające politykę konserwatorską w dziedzinie ochrony zabytkowych parków i ogrodów oraz kulturowego krajobrazu krajów, z których pochodzili prelegenci. Polska delegacja zaprezentowała zadania i projekty dotyczące także obiektów na Litwie i Ukrainie. Dyrektor posiadłości w Chaumont, p. Chantal Colleu-Dumond, opowiedziała o historii, doświadczeniach i codziennej pracy zarówno w parku zamkowym, jak i w ogrodach

2. Chaumont, aranżacja ogrodowa przy centrum konferencyjnym.
2. Chaumont, garden arrangement next to the conference centre.

festiwalu „Des jardins en partage” Festival International des Jardins 2008. Ponadto przedstawiono wyniki krótkiego kwestionariusza dotyczącego ochrony zabytkowych parków i ogrodów w poszczególnych krajach. Piętnaście państw europejskich odpowiedziało na pytania: czy istnieją ustawy, akty prawne, które chronią te zabytkowe obiekty? Jakie organizacje są odpowiedzialne za ich ochronę, konserwację i rewaloryzację? Czy istnieje krajowa baza danych historycznych parków i ogrodów i czy jest ona aktualna? Jakie są statystyki? Czy i jakie dokumentacje sporządza się dla ochrony tych obiektów? Jakie szkoły kształcą specjalistów zajmujących się tymi zabytkowymi obiektami? Czy istnieje społeczna świadomość i akceptacja tego unikatowego dziedzictwa kulturowego?

Polityka państw europejskich w dziedzinie ochrony i konserwacji historycznych parków i ogrodów jest bardzo podobna. W większości państw istnieje instytucja (najczęściej pod auspicjami ministerstwa kultury), która zajmuje się badaniem, dokumentowaniem i ewidencjonowaniem wartościowych ogrodów i parków; istnieją też akty prawne chroniące owe obiekty – najczęstszą formą ich ochrony jest uznanie ich za zabytek lub obszar chroniony; w większości państw istnieją szkoły lub kursy kształcące architektów krajobrazu w zakresie ochrony historycznych założeń ogrodowych.

Uczestnicy spotkania zwiedzili zamki w Chaumont i Blois oraz nowo projektowane ogrody w Chaumont, które powstały w ramach festiwalu „Des jardins en partage” Festival International des Jardins 2008.

Barbara Furmanik

“THE EUROPEAN HERITAGE NETWORK”

A Working Conference in Chaumont-sur-Loire, France, 24-27 September 2008

A successive working meeting of a group involved in the HEREIN – The European Heritage

Network – project took place on 24-27 September 2008 at the Chaumont residence in France.

The prime topic of the meeting was the heretofore activity of HEREIN. The participants discussed the place

and defensive strategies for the protection of cultural heritage within the policies pursued in Europe and those of particular member states of the European Union. Moreover, they presented new projects realised and planned as part of HEREIN and a scheme for the further development of a HEREIN data base. Particular attention was paid to the role played by HEREIN as an

instrument for monitoring and supporting conventions concerning cultural heritage, proclaimed by the Council of Europe.

The meeting also involved a discussion on the historical parks, gardens and cultural landscape of Europe. The Polish delegation presented its country's conservation policy relating to the protection of historical parks and gardens as

well as tasks and projects concerning assorted monuments in Lithuania and Ukraine.

The conference participants toured castles in Chaumont and Blois as well as the recently designed gardens in Chaumont, created as part of the "Des jardins en partage" Festival International des Jardins 2008.

„BEZPIECZEŃSTWO – WSPÓLNA SPRAWA” IX Międzynarodowa Konferencja, Wrocław, 25 września 2008 r.

W dniu 25 września 2008 r. we Wrocławiu odbyła się IX Międzynarodowa Konferencja „Bezpieczeństwo – wspólna sprawa” pod hasłem „Policja a ochrona dóbr kultury w nowej rzeczywistości europejskiej”, zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego i Komendę Wojewódzką Policji we Wrocławiu.

W trakcie konferencji przedstawiciele Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu przedstawili rolę policji w ochronie dziedzictwa narodowego na terenie województwa dolnośląskiego. Zaprezentowano dotychczasowe osiągnięcia w zwalczaniu przestępczości przeciwko zabytkom, kładąc przy tym szczególny nacisk na działania prewencyjne. Problematyka tej kategorii przestępczości w skali międzynarodowej została poruszona w wystąpieniu przedstawiciela Komendy Głównej Policji.

Tematem konferencji były również wspólne działania policji i urzędu konserwatorskiego, rola administracji Kościoła rzymskokatolickiego w ochronie zabytków sakralnych, zadania i działalność Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, zagadnienia dotyczące prawno-

karnej ochrony dóbr kultury oraz problemy związane z interpretacją przepisów i definicji prawnych dotyczących ochrony zabytków. Jedno z wystąpień poświęcone było współpracy KOBiDZ i policji w zakresie ochrony dziedzictwa archeologicznego.

Goście zagraniczni zapoznali uczestników konferencji z działaniami dotyczącymi ochrony dziedzictwa kulturowego we Włoszech, Francji oraz landach niemieckich: Hesji, Saksonii i Dolnej Saksonii. Reprezentant włoskiego Korpusu Karabinierów przedstawił rozwiązania dotyczące m.in. kontroli przepływu antyków w Internecie i przez domy aukcyjne. Uwagę zwróciło wydzielenie w Korpusie Karabinierów sekcji archeologicznej, do której zadań należy m.in. patrolowanie stanowisk archeologicznych przy użyciu helikoptera. Przedstawiciel Francji z Centralnego Biura do Zwalczania Nielegalnego Przewozu Dóbr Kultury poświęcił swoje wystąpienie wymianie informacji o skradzionych zabytkach, m.in. omówił projekt ogólnoeuropejskiej wyszukiwarki, która mogłaby korzystać z bazy danych zarówno Interpolu, jak i poszczególnych krajów

członkowskich. Prelegent z Krajowego Urzędu Kryminalnego Saksonii zaprezentował systemy elektronicznego oraz laserowego zabezpieczenia budynków i pomieszczeń przed włamaniem oraz sposoby montowania zabezpieczeń podczas przeprowadzania konserwacji zabytków. W wystąpieniu reprezentanta Krajowego Urzędu Kryminalnego Dolnej Saksonii mowa była o bardzo wysokich karach pieniężnych za prowadzenie wykopalsk bez pozwolenia i o systemie wolontariatu polegającym na dozorowaniu obiektów zabytkowych w trakcie ich udostępniania. Wystąpienie przedstawiciela Krajowego Urzędu Kryminalnego Hesji zostało poświęcone działaniom podejmowanym w celu ochrony dziedzictwa archeologicznego oraz podnoszenia świadomości społecznej w zakresie ochrony dziedzictwa, czemu mają służyć wykłady dla uczniów i studentów, seminaria dla hobbystów, publikacje w wersji drukowanej i internetowej, audycje radiowe i telewizyjne.

W wystąpieniach prelegentów zwracano uwagę na potrzebę edukacji społeczeństwa i podnoszenia jego świadomości w zakresie ochrony dziedzictwa oraz na konieczność

dalszego zacieśniania współpracy policji ze służbami ochrony zabytków krajów uczestniczących w spotkaniu.

Ranga, jaką konferencji nadali organizatorzy, świadczy o znaczeniu, jakie dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego

i Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu ma ochrona dziedzictwa kulturowego.

Marcin Sabaciński

“SECURITY – A COMMON CAUSE”

IX International Conference, Wrocław, 25 September 2008

The IX International Conference “Security – a Common Cause” was held in Wrocław on 25 September 2008 under the slogan of “The police and the protection of cultural property in a new European reality”; the organiser was the Marshal’s Office of the Voivodeship of Lower Silesia and the Voivodeship Police Headquarters in Wrocław.

The topic of the conference was the cooperation of the police force and the conservation office, the role of the administration of the Catholic Church in the protection of sacral monuments, the tasks and activity

of the Centre for the Protection of Public Collections, the assorted parts played by the legal-penal protection of cultural property, and questions associated with the interpretation of legal regulations and definitions concerning the protection of historical monuments. One of the papers dealt with the cooperation between the National Heritage Board of Poland and the police force as regards the protection of archaeological heritage.

The foreign guests acquainted the conference participants with

various forms of activity relating to the protection of the cultural heritage in Italy, France and the German lands: Saxony, Hessen and Lower Saxony. The papers drew attention to the need for the education of society and improving its awareness about the protection of the cultural heritage as well as the necessity of furthering the close cooperation between the police force and the services dealing with the protection of historical monuments in countries represented at the meeting.

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA W POLSCE

13-14 i 20-21 września 2008 r.

W obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa, które już tradycyjnie odbywają się we wrześniu, bierze udział 49 państw. W Polsce to niezwykle święto przypadło w 2008 r. na 13-14 oraz 20-21 września. Tegoroczny temat EDD „Korzenie tradycji. Od ojcowizny do ojczyzny”, nawiązując do idei wielokulturowego społeczeństwa oraz tolerancji, którą Polska chlubi się od czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów, zachęcał do poszukiwania i odkrywania korzeni kultury polskiej. Skłaniał do refleksji nad tym, jak bardzo emocje związane z miejscem zamieszkania przekładają się na poczucie tożsamości narodowej.

W skali kontynentu Europejskie Dni Dziedzictwa są aktywną

1. Wielokulturowy Lublin, korowód na ulicach Lublina. Fot. L. Skwarski.
1. Multicultural Lublin, a parade in the town streets. Photo: L. Skwarski.

promocją narodowego i regionalnego dziedzictwa. Przypominają też o wspólnych korzeniach i tradycji kultury europejskiej. Skierowane do szerokiej publiczności, z roku na rok zyskują coraz większe zainteresowanie i poparcie lokalnych społeczności, władz samorządowych, instytucji kultury oraz osób prywatnych. To właśnie dzięki ich zaangażowaniu w tym roku odbyło się niemal dwa tysiące imprez kulturalnych w całej Polsce.

2. Wielokulturowy Lublin, spotkanie w cerkwi. Fot. K. Wasilczyk.

2. Multicultural Lublin, a meeting in a Russian Orthodox church. Photo: K. Wasilczyk.

Uroczyste ogólnopolskie otwarcie Europejskich Dni Dziedzictwa miało miejsce 13 września na rynku śląskiej Byczyny. To malownicze, średniowieczne miasteczko otoczone murami obronnymi, położone jest na skrzyżowaniu historycznych szlaków handlowych oraz u zbiegu granic pięciu województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, śląskiego i opolskiego. Z tego względu dobrze wpisało się w przesłanie tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa, a także w motyw wielokulturowości społeczeństwa polskiego, nawiązując tym samym

do Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego ustanowionego przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski. Gościem honorowym inauguracji był Generalny Konserwator Zabytków Tomasz Merta.

Ten wrześniowy dzień w Byczynie wypełniły rozmaite wydarzenia kulturalne. Zaciszny na co dzień rynek miasteczka ożywiły wystawy plenerowe, występy artystyczne oraz jarmark produktów lokalnych, na

którym swoje wyroby prezentowali rzemieślnicy, pszczelarze, piekarze, a koła gospodyń wiejskich raczyły przybyłych regionalnymi potrawami.

W wielu miejscowościach całego kraju organizatorzy EDD stworzyli rozmaite możliwości poznawania „ojcowizny”: otworzyły się gościnnie bramy i drzwi zamków, pałaców, zabytkowych kamienic, starych fabryk, muzeów, skansenów, parków i prywatnych ogrodów. W koncertach, wystawach, degustacjach potraw regionalnych, podróżach śladami przodków w czasie i przestrzeni oraz w innych wydarzeniach kulturalnych

wzięło udział około 400 tys. osób. Lublin, podobnie jak wiele innych miejsc, zaprezentował swoje wielokulturowe oblicze; podczas EDD można tam było obejrzeć pokazy tańców polskich, ukraińskich, białoruskich, a także wziąć udział w warsztatach wycinanki i kaligrafii żydowskiej. W Rejowcu Fabrycznym, położonym niedaleko granicy z Ukrainą, rodzinne Przedsiębiorstwo Bednarskie „Pawłowianka” przedstawiało tradycje bednarskie tego rejonu. W Szczecinie zwiedzający mieli niepowtarzalną okazję zajrzeć do najpiękniejszych willi położonych przy najdłuższej alei tego miasta. Dolny Śląsk, słynący z urody pałaców i rezydencji, udostępnił gościom m.in. niedawno odbudowany barokowy pałac w Łomnicy. To tylko nieliczne przykłady atrakcji związanych z EDD.

Patronat honorowy nad obchodami sprawował Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ich koordynatorem w Polsce był Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. Jego partnerzy to: Centrum Edukacji Obywatelskiej i PKP Intercity. Ogólnopolski patronat medialny objęły „Rzeczpospolita”, miesięcznik „Spotkania z Zabytkami” oraz portale Wirtualna Polska i Podróże.

Idea Europejskich Dni Dziedzictwa cieszy się w Polsce, podobnie jak w całej Europie, coraz większym zainteresowaniem i uznaniem. Dbalność o kultywowanie lokalnych tradycji i chęć poszerzania wiedzy o własnym dziedzictwie są nie do przecenienia w kontekście poczucia „jedności w różnorodności” kultury europejskiej. Dziękujemy wszystkim zaangażowanym instytucjom kultury, urzędom marszałkowskim, urzędom miast, władzom samorządowym, organizacjom społecznym, a także osobom prywatnym oraz zapraszamy do współpracy w nadchodzących obchodach w 2009 roku.

Weronika Borgosz

EUROPEAN HERITAGE DAYS IN POLAND 13-14 and 20-21 September 2008

In Poland European Heritage Day 2008 celebrations took place on 13-14 and 20-21 September. The event was organised under the slogan "The roots of tradition. From the family home to the fatherland", which referred to the multi-cultural nature of Polish society and inclined towards further reflection on the connections between the place of residence and the feeling of national identity.

The opening ceremony was held on 13 September in Byczyna, a mediaeval small town located at the crossing of historical trade routes

and the meeting point of the contemporary frontiers of five voivodeships: Lower Silesia, Greater Poland, Łódź, Silesia and Opole. The honorary guest at the inauguration was Tomasz Merta, the General Conservator of Historical Monuments.

2 000 events were part of the Days celebrations, with about 400 000 persons attending. As in other countries, in Poland too the process of stirring an awareness of regional and national identity and, at the same time, recalling the joint roots and traditions of European culture is enjoying the increasing interest

and support of local communities, self-government authorities, cultural institutions and private persons.

The coordinator of this year's Days was the National Heritage Board of Poland, whose partners included the Civic Education Centre and PKP Intercity. The honorary patron was the Minister of Culture and National Heritage. National mass media patronage was entrusted to the daily "Rzeczpospolita", the monthly "Spotkania z Zabytkami" and two Internet portals - "Wirtualna Polska" and "Podróże".

„POTRZEBY INFORMACYJNE WSPÓŁCZESNEJ POLONII” Międzynarodowa konferencja, Francja, 14-16 października 2008 r.

W dniach 14-16 października 2008 r. odbyła się w Hénin-Beaumont we Francji międzynarodowa konferencja „Potrzeby informacyjne współczesnej Polonii”. Jej organizatorami były: ze strony francuskiej - Maison de la Polonia Kongresu Polonii Francuskiej, ze strony polskiej - Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego (IINiSB UW). Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem Konsula Generalnego Rzeczypospolitej w Lille. Merytorycznego wsparcia udzieliły polskie ministerstwa - Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Edukacji.

W konferencji udział wzięło 126 przedstawicieli środowisk polonijnych z 14 krajów europejskich i Rosji, w tym 32 osoby z Polski. Uczestnicy konferencji reprezentowali ministerstwa, uczelnie, biblioteki oraz instytucje polonijne. W przedstawionych referatach

uwzględniono trzy główne nurty zagadnień: informatyzacja bibliotek, spuścizna kulturowa Polonii oraz edukacja.

Konferencja rozpoczęła się wykładem „Polonia w sieci” prof. dr. hab. inż. Mieczysława Muraszkiwicza z IINiSB UW, którego tematem były zagrożenia związane z powstawaniem mobilnego społeczeństwa sieciowego.

Przykładem merytorycznej współpracy Polonii z krajem stał się projekt automatyzacji biblioteki w Maison de la Polonia, zrealizowany przez gospodarzy konferencji oraz IINiSB UW. W trwających kilka miesięcy pracach brali udział studenci wolontariusze z IINiSB UW.

W referatach strony polskiej dominowała troska o wspólne dziedzictwo; poruszano w nich zagadnienia związane z programem rejestracji polskich zbiorów zagranicą oraz ochroną polskiego dziedzictwa

kulturowego we Francji. Przy tej okazji podjęto także aktualny problem utrzymania Muzeum Polskiego na zamku w Rapperswilu jako miejsca, w którym od 138 lat przechowywane są pamiątki narodowe. Petycję do władz Szwajcarii w tej sprawie, przedstawioną przez wolontariuszkę z Genewy, podpisali uczestnicy konferencji.

Edukacja, jako strategia rozwoju oświaty polskiej zagranicą, stała się kolejnym tematem kilku referatów wygłoszonych na konferencji.

Oprócz referatów organizatorzy zaplanowali nieformalne spotkania, które stały się ważnym forum wymiany doświadczeń. Często były pierwszym bezpośrednim spotkaniem osób od lat ze sobą współpracujących.

Szczegółowe informacje dotyczące konferencji znajdują się w materiałach dostępnych w Internecie.

Elżbieta Chmielewska

“LES BESOINS EN INFORMATION DE LA POLONIA AUJOURD’HUI” International Conference, France, 14-16 October 2008

An international conference on the information requirements of Poles living abroad was held in Hénin-Beaumont on 14-16 October this year. The meeting was organised by Maison de la Polonia (Kongres Polonii Francuskiej) and the Institute of Information and Book Studies at the University of Warsaw. The project was supported by the Ministry of Culture and National Heritage and the Ministry of Education.

The conference was attended by 126 Polonia representatives from 14 European countries and Russia, including 32 persons from Poland. The participants spoke for ministries, schools of higher learning, libraries and Polonia institutions. The papers considered three prime currents: the informatisation of libraries, the cultural heritage of Poles living abroad, and education.

Next to a presentation of the papers, the organiser planned informal meetings, which turned out to be a relevant forum for the exchange of various experiences. In many cases, they also became the first direct encounter for persons who earlier had been collaborating for many years. Detailed information about the conference is to be found in material available on the Internet.

„REWALORYZACJA WILANOWA. NOWE KIERUNKI BADAWCZE I DOKUMENTACYJNE STOSOWANE PRZY RENOWACJI HISTORYCZNYCH REZYDENCJI I OGRODÓW” Konferencja międzynarodowa, Wilanów, 15-17 października 2008 r.

1. Oficjalne powitanie uczestników konferencji przez Pawła Jaskanisa, dyrektora Muzeum Pałacu w Wilanowie, i Marcina Gawlickiego, dyrektora KOBiDZ. Fot. M. Rymkiewicz.

1. Official welcome of the conference participants by Paweł Jaskanis, director of the Museum Palace in Wilanow, and Marcin Gawlicki, director of the National Heritage Board of Poland. Photo: M. Rymkiewicz.

W dniach 15-17 października 2008 r. w Pałacu w Wilanowie odbyła się konferencja pt.

„Rewaloryzacja Wilanowa. Nowe kierunki badawcze i dokumentacyjne stosowane przy renowacji

historycznych rezydencji i ogrodów”, zorganizowana przez KOBiDZ i Muzeum Pałacu w Wilanowie

Celem, jaki postawili sobie organizatorzy, było zaprezentowanie wyników interdyscyplinarnych badań prowadzonych przez KOBiDZ na terenie założenia parkowo-pałacowego w Wilanowie w latach 2003-2007 oraz porównanie ich z wynikami prowadzonych w Europie badań posiadłości historycznych. Pierwszego dnia obrad przedstawiono założenia programu wilanowskiego, techniczną stronę jego realizacji oraz wyniki badań architektonicznych, archeologicznych i archiwalnych. Uczestnicy mieli także możliwość zapoznania się z wynikami prac prowadzonych w Anglii, które przedstawili: Brian Dix, specjalista w dziedzinie archeologii ogrodowej i konsultant English Heritage, oraz dr Lucy Worsley, kurator Historic Royal Palaces.

Drugiego dnia konferencji referaty prezentowali goście zagraniczni:

Brian Kerr (Anglia), Moses Jenkins (Szkocja), Emanuela Zanda (Włochy), Jozsef Laszlovsky (Węgry), Włodzimierz Gerycz (Ukraina). Głos zabrali także współpracujący z Muzeum Pałacem w Wilanowie profesorowie Andrzej Koss i Zbigniew Myczkowski oraz Piotr Szpanowski.

Założone cele konferencji udało się w pełni zrealizować. Zestawienie wyników badań wilanowskich z wynikami prac prowadzonych w innych krajach ukazało zasadność włączania badań archeologicznych do programów rewaloryzacji historycznych założen parkowych. O wartości konferencji stanowi też fakt, że organizatorom udało się stworzyć forum dyskusji na temat sposobu postępowania z historycznymi posiadłościami. W niezwykle inspirujący sposób prowadzono także rozważania na temat granicy między konserwacją (zachowywaniem i utrwalaniem stanu zastanego), a restauracją (odtworzeniem stanu z przeszłości).

Główny wniosek płynący z dyskusji był taki, że zawsze – bez względu na to, czy ostatecznie wybrana

zostanie konserwacja, czy restauracja zabytkowego założenia, decyzję należy podejmować z rozwagą, bazując na wynikach dokładnej kwerendy archiwalnej oraz kompleksowych badań interdyscyplinarnych.

Obecnie trwają prace nad przygotowaniem do druku materiałów konferencyjnych.

Agnieszka Oniszczyk-Rakowska

2. Dr. Lucy Worsley prezentuje najbardziej znaczące projekty rewitalizacyjne zrealizowane przez Historic Royal Palaces w ostatnich dwudziestu latach. Fot. M. Rymkiewicz.
2. Dr. Lucy Worsley presents the most relevant revitalisation projects realised by Historic Royal Palaces in the past twenty years. Photo: M. Rymkiewicz.

“RESTORING WILANOW. NEW DIRECTIONS IN RESEARCH AND RECORDING FOR THE RESTORATION OF HISTORIC PROPERTIES, BUILDINGS AND GARDENS”

International Conference, Wilanów 15-17 October 2008

The titular conference presented the outcome of interdisciplinary research conducted by the National Heritage Board of Poland relating to the park-palace premises of Wilanów (2003-2008) and its comparison with studies into assorted historical estates in Europe. The participants discussed the Wilanów programme, the technical aspects of its realisation, and the results of architectural, archaeological and archival studies. The outcome of research performed in the United Kingdom was presented by Brian Dix, a specialist in garden

archaeology and a consultant of English Heritage, and Dr. Lucy Worsley, curator of Historic Royal Palaces. Other foreign speakers included: Brian Kerr (UK), Moses Jenkins (Scotland), Emanuela Zanda (Italy), Jozsef Laszlovsky (Hungary), and Vlodimir Gerich (Ukraine), as well as Polish researchers collaborating with the Museum Palace in Wilanów: professors Andrzej Koss and Zbigniew Myczkowski together with Piotr Szpanowski.

Considerable attention was paid to such issues as methods of

treating historical estates, the boundaries between conservation and restoration, and the purposefulness of including archaeological studies into revalorisation programmes. The prime conclusion drawn from the debate was that regardless whether the finally selected method involves conservation or restoration, the decision should be always made with due thought and be based on the results of a meticulous archival survey and complex interdisciplinary studies.

„WIRTUALNE SYSTEMY I MULTIMEDIA W DZIEDZICTWIE KULTUROWYM”

Konferencja międzynarodowa, Cypr, 20-25 października 2008 r.

W dniach 20-25 października 2008 r. odbyła się na Cyprze międzynarodowa konferencja „Digital Heritage: Our Hi-tech-STORY for the Future Technologies to Document, Preserve, Communicate, and Prevent the Destruction of our Fragile Cultural Heritage”, zorganizowana przez międzynarodową organizację VSMM (Virtual Systems and Multimedia) przy współudziale rządu cypryjskiego, Instytutu Cypryjskiego, Cypryjskiego Uniwersytetu Technicznego oraz UNESCO i ICOMOS.

Temat konferencji obejmował szerokie spectrum zagadnień związanych z zastosowaniem technologii cyfrowych w dokumentacji, ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego. Program wystąpień był niezwykle intensywny: w ciągu pięciu dni obrad wygłoszono ponad 170 referatów; równolegle odbywało się kilka sesji oraz warsztaty, podczas których zostały omówione szczególnie wybrane zagadnienia.

Wiele uwagi poświęcono zastosowaniom technologii cyfrowych w praktyce na przykładzie konkretnych

realizacji, dotyczących skanowania zasobów bibliotecznych, skanowania trójwymiarowych obiektów muzealnych, architektonicznych oraz stanowisk archeologicznych. Ponadto omówiono zastosowanie programów CAD i fotogrametrii w inwentaryzacji obiektów zabytkowych i wirtualnych rekonstrukcjach. Osobny blok tematyczny poświęcono wirtualnym kolekcjom i muzeom, a także portalom internetowym, mającym na celu upowszechnianie sztuki. Na podstawie referatów można było przekonać się, jak wiele zrobiono już w dziedzinie komputeryzacji muzeów i wdrażania technologii w codzienną praktykę. Kolejna grupa tematyczna koncentrowała się na tworzeniu cyfrowych bibliotek dostępnych online, digitalizacji manuskryptów (m.in. Multilingua, Multimedia Digital Library).

Dyskutowany był także problem długotrwałej archiwizacji i trwałości danych cyfrowych. W ramach tego tematu duże zainteresowanie wzbudziły badania prowadzone przez UKOLN (The United Kingdom Office for Library and Information Networking) z uniwersytetu w Bath

w Wielkiej Brytanii. Niezwykle interesujące były również rozwiązania z dziedziny sztucznej inteligencji, pozwalające na precyzyjne wyszukiwanie informacji w bazach danych.

W ramach konferencji zaprezentowano wiele projektów sfinansowanych ze środków 6. i 7. Programu Ramowego Unii Europejskiej, m.in. Minerva, Michael, Europeana. Zdecydowana większość instytucji i uczelnianych jednostek naukowych, zajmujących się problematyką wspomaganie technologicznego w dziedzictwie kulturowym, realizuje projekty przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Włączenie się do działań z pewnością byłoby dla wielu polskich instytucji szansą na przyspieszenie rozwoju technologicznego zgodnie ze światowymi standardami i najnowszymi rozwiązaniami.

Konferencja, ze względu na swój cykliczny charakter, stała się ważną platformą wymiany poglądów, informacji i doświadczeń z dziedziny zastosowania nowych technologii w szeroko rozumianym dziedzictwie kulturowym.

Anetta Kępczyńska-Walczak

“VIRTUAL SYSTEMS AND MULTIMEDIA IN THE CULTURAL HERITAGE”

International conference, Cyprus, 20-25 October 2008

The international conference “Digital Heritage: Our Hi-tech-STORY for the Future Technologies to Document, Preserve, Communicate, and Prevent the Destruction of our Fragile Cultural Heritage” took place in Limassol, Cyprus, 20-25 October 2008. The conference was organised by VSMM in cooperation with the Cyprus Government, the Cyprus Institute, the Cyprus University of Technology, UNESCO and ICOMOS.

The conference theme was focused on a wide range of issues related to the implementation of digital technology in documentation, protection and promotion of a cultural heritage. A number of projects financed within the 6th and 7th Framework Programs, including Minerva, Michael, and Europeana were presented. Joining those activities might be an opportunity for the Polish institutions to increase the pace

of technological development, in accordance with the recognised international standards and advanced solutions.

The VSMM conference organised for 14 years has already become an important platform of exchanging information, opinions, and experiences in the field of new technology implementation in the cultural heritage domain.

**PIERWSZE EUROPEJSKIE FORUM DZIEDZICTWA
„DZIEDZICTWO I DIALOG”
ORAZ DOROCZNE SPOTKANIE KOORDYNATORÓW EDD
Bruksela, 22-25 października 2008 r.**

W dniach 22-25 października 2008 r. odbyły się dwie połączone konferencje związane z szeroko pojętym dziedzictwem.

Od 22 do 24 października trwało First European Heritage Forum on „Heritage and Dialogue” (Pierwsze Europejskie Forum Dziedzictwa „Dziedzictwo i Dialog”). Jest to wspólne przedsięwzięcie Rady Europy i Komisji Europejskiej. Zaproszono na nie specjalistów z różnych instytucji i organizacji zajmujących się tematyką dziedzictwa, edukacji, historii, wolontariatu itp. Obecni byli m.in. przedstawiciele samorządów, instytucji centralnych i NGO. Podczas forum miały miejsce liczne dyskusje panelowe i „okrągłe stoły”. Były one okazją do wymiany doświadczeń, podzielenia się sukcesami i porażkami, omówienia problemów i poszukiwania sposobów na ich rozwiązanie. Mówiono o rozwoju dialogu międzykulturowego i jego związkach z dziedzictwem. Strona polska przekazała m.in. informacje na temat działań KOBiDZ, głównie w dziedzinie organizacji EDD oraz projektów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Temat edukacji był zresztą jednym z najbardziej dyskutowanych. Wnioski wypływające z tych rozmów były przekazywane do zespołu redakcyjnego, który je we wstępnej wersji opracowywał i udostępniał uczestnikom obrad. W najbliższym czasie zostaną one dokładnie zredagowane i wydane.

Na następną edycję forum zaproponowano m.in. tematy: „Dziedzictwo i edukacja” oraz „Dziedzictwo i turystyka”.

1. Dyskusja panelowa podczas Pierwszego Europejskiego Forum Dziedzictwa „Dziedzictwo i Dialog”. Wszystkie fot. A. Chabiera.

1. Panel discussion at the First European Heritage Forum on “Heritage and Dialogue”. All photos: A. Chabiera.

Dnia 25 października odbyło się doroczne spotkanie koordynatorów EDD. W tym roku było ono skrócone, trwało jeden dzień i ograniczyło się w zasadzie do prezentacji osiągnięć belgijskich. Dyskusje pomiędzy uczestnikami były okazją do wymiany informacji o tegorocznej edycji EDD w Polsce. Ważnym punktem obrad było złożenie propozycji goszczenia dorocznego spotkania koordynatorów EDD w 2011 r. w Polsce, z okazji prezydencji polskiej w Unii Europejskiej. Rozmowy na ten temat prowadzono z Alison Caldwell i Frédérique Privat de Fortunié z Sekretariatu Rady Europy oraz z Danielem Théronem, szefem Departamentu Dyrektoriatu Kultury

i Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego. Ponieważ nie ma jeszcze kandydatów na gospodarzy spotkania w 2011 r., propozycja została wstępnie przyjęta, jednak podkreślono konieczność wymiany oficjalnych pism w tej sprawie pomiędzy polskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych i innymi instytucjami odpowiedzialnymi za organizację prezydencji polskiej a Unią Europejską i Radą Europy. Z uwagi na to, że doroczne spotkania koordynatorów EDD mają być najprawdopodobniej ściśle związane z Europejskim Forum Dziedzictwa, Polska gościłaby obie konferencje jednocześnie.

Aleksandra Chabiera

THE FIRST EUROPEAN HERITAGE FORUM ON “HERITAGE AND DIALOGUE” AND THE ANNUAL MEETING OF EDD COORDINATORS

Brussels, 22-25 October 2008

Two joint conferences on widely comprehended heritage were held on 22-25 October 2008. The First European Heritage Forum on “Heritage and Dialogue”, which took place on 22-24 October, is

a joint undertaking of the Council of Europe and the European Commission. The forum involved numerous panel discussions and “round tables” considering the progress of the inter-cultural dialogue

and its connections with heritage. The Polish participants shared, i. a. information about the activity of the National Heritage Board of Poland, primarily as regards the EDD organisation and educational projects addressed to children and young people. The outcome of the debates will be edited and published.

The annual meeting of EDD coordinators was held on 25 October. The event was shorter, lasted one day, and was limited basically to a presentation of Belgian accomplishments. The discussions conducted by the participants offered an opportunity for exchanging information about this year’s edition of EDD in Poland. It was proposed that the annual meeting of EDD coordinators in 2011 should be hosted by Poland upon the occasion of Polish presidency in the European Union. The suggestion was initially accepted, and since the annual meetings will be probably closely associated with the European Heritage Forum, Poland would be the site of two conferences simultaneously.

2. Uczestnicy dorocznego spotkania koordynatorów EDD za kulisami *Panoramy bitwy pod Waterloo*.

2. Participants of the annual meeting of EDD coordinators and *The Panorama of the Battle of Waterloo*.

„RUINY ZABYTKÓW SAKRALNYCH – OCHRONA I ADAPTACJA DO NOWYCH FUNKCJI”

Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Gubin, 6-8 listopada 2008 r.

W dniach 6-8 listopada 2008 r. odbyła się w Gubinie Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Ruiny zabytków sakralnych – ochrona i adaptacja do nowych funkcji”. Konferencja została zorganizowana przez Fundację „Fara Gubińska – Centrum Spotkań

Polsko-Niemieckich”, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie, Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Zielonej Górze, Internationale Bauausstellung Fürst-Pückler-Land GmbH,

Stowarzyszenie Wspierające Odbudowę Fary z Guben oraz Gminę Gubin, we współpracy z Polskim Komitetem Narodowym Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS i Niemieckim Komitetem Narodowym Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS.

Patronat nad konferencją objęli: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojewoda Lubuski.

Celem obrad była prezentacja problematyki ochrony i adaptacji do nowych funkcji ruin zabytków sakralnych na terenie Polski, Niemiec i innych krajów Europy, przy jednoczesnym ponownym dokonaniu oceny zastosowanych rozwiązań.

Spotkanie stało się okazją do wymiany doświadczeń pomiędzy naukowcami i konserwatorami zabytków z Polski i Niemiec. Głównym tematem dyskusji było określenie granic ingerencji budowlanej w substancję zabytkową świątyń.

Ostatniego dnia konferencji odbył się objazd terenowy, podczas którego uczestnicy obrad oglądali

zabytkowe kościoły adaptowane do nowych funkcji w miejscowościach Beeskow, Fürstenwalde i Müncheberg.

Wszystkie referaty zostały zamieszczone w publikacji pokonferencyjnej.

Wojciech Eckert

**“RUINS OF SACRAL MONUMENTS
– PROTECTION AND ADAPTATION FOR NEW FUNCTIONS”
International Scientific Conference, Gubin, 6-8 November 2008**

An International Scientific Conference on “Ruins of Sacral Monuments – Protection and Adaptation for New Functions” was held in Gubin on 6-8 November 2008. The purpose of the debates was

a presentation of the protection of the ruins of sacral monuments, and their adaptation to new functions in Poland, Germany and other parts of Europe, with a simultaneous assessment of the applied

solutions. The prime theme of the discussion was the delineation of the limits of construction intervention in the historical substance of churches.

**SPOTKANIE GRUPY ROBOCZEJ PAŃSTW REGIONU BAŁTYCKIEGO
Wilno, 5-6 listopada 2008 r.**

W dniach 5-6 listopada 2008 r. odbyło się w Wilnie pierwsze spotkanie robocze grupy Baltic Sea Region (BSR) dotyczące problematyki parków i ogrodów historycznych. Zostało zorganizowane z inicjatywy Alfredasa Jomantasa, przedstawiciela Departamentu Dziedzictwa Kulturowego litewskiego Ministerstwa Kultury. W spotkaniu uczestniczyli eksperci z różnych krajów regionu bałtyckiego, którzy na co dzień mają do czynienia z szerokim spektrum zadań związanych z ochroną, rewaloryzacją i pielęgnacją ogrodów historycznych.

Podczas spotkania głos zabrali: Piret Palm z Estonii, Maunu Häyrynen z Finlandii, Indre Kacinskaitė z Litwy, Kristine Veinberga

1. Neogotycki pałac Tyszkiewiczów w Landwarowie. Wszystkie fot. autorka.
1. The Neo-Gothic palace of the Tyszkiewicz family in Landwarów. All photos: author.

2. Diana na parterze ogrodowym, w tle odrestaurowany pałacyk Tyszkiewiczów w Zatroczu.

2. Diana in garden parterres, in the background: the restored Tyszkiewicz palace in Zatrocze.

i Gundega Linaare z Łotwy, oraz Magdalena Lisowska z Polski. Przedstawili sytuację ogrodów, parków i rezydencji historycznych w poszczególnych krajach. Mówili o ogólnej liczbie obiektów, rodzaju ochrony prawnej (ustawach i innych prawnych sposobach ochrony), stanie zachowania obiektów, stanie świadomości i społecznym odbiorze ogrodów historycznych, problemach związanych z pozyskaniem specjalistów do prac w obiektach, presji inwestycyjnej szczególnie silnej w przypadku dużych obszarów rezydencjonalnych, sposobach wyznaczania granic ochrony i wielu innych kwestiach.

Podstawowy, a zarazem i bolesny wniosek, płynący z tych wypowiedzi, mieści się w stwierdzeniu, że kultywowanie kultury ogrodnictwa i dbanie o cenne historyczne parki i ogrody nie należą do priorytetowych działań w żadnym z krajów reprezentowanych na spotkaniu. Ponadto

brakuje w nich architektów krajo-
brazu specjalizujących się w dziedzinie, jaką jest historia ogrodów, i uczestniczących w całym procesie rewaloryzacji, począwszy od fazy przygotowawczej, poprzez prace studialne, projektowe, wykonawcze, po etap ciągłej i niezbędnej pielęgnacji.

Grupa robocza postawiła sobie za cel nawiązanie współpracy między specjalistami ze wszystkich krajów regionu Morza Bałtyckiego, która zapewni przepływ informacji na temat metod ochrony ogrodów i parków historycznych w tym obszarze. Uznano, że ta ścisła współpraca umożliwi międzynarodową wymianę doświadczeń legislacyjnych, metod pracy stosowanych w obiektach, konsultacje problemów związanych z rewaloryzacjami poszczególnych zespołów zabytkowych, wymianę zasobów archiwalnych pomiędzy krajami BSR, a także stworzenie uniwersalnego modelu postępowania w procesie rewaloryzacji (prac studialno-projektowych, realizacyjnych i pielęgnacyjnych) oraz listy wymaganych kwalifikacji do przeprowadzenia tych prac. Współpracę ma zapoczątkować opracowanie listy „TOP 10” ogrodów, parków i rezydencji historycznych w poszczególnych krajach, opatrzonej informacjami źródłowymi o obiektach (strony www, publikacje w różnych językach, filmy popularyzatorskie).

3. Pozostałości barokowego ogrodu przy rezydencji Sapienhów w Wilnie.
3. Remains of the Baroque garden at the Sapieha residence in Vilnius.

Uczestnicy spotkania odwiedzili historyczne ogrody Wilna i jego okolic. Organizatorzy zaprezentowali pozostałości jednego

na Litwie barokowego ogrodu przy rezydencji Sapiehów oraz parki krajobrazowe w Zatroczu¹ i Landwarowie, zaprojektowane

przez Edouarda André słynnego europejskiego pejzażystę.

Magdalena Lisowska

Przypisy

1. Dla Zatrocza, w ramach współpracy pomiędzy KOBiDZ a litewskim Trockim Narodowym Parkiem Historycznym prowadzone są, przez architektów krajobrazu

z Pracowni Kształtowania Polityki Konserwatorskiej KOBiDZ, prace studialno-projektowe. W drugiej połowie września 4-osobowy zespół (B. Furmanik, H. Gał-

ka, M. Lisowska, I. Wildner-Nurek) wykonał inwentaryzację dendrologiczną ponad 80 ha parku. Obecnie trwa opracowywanie wyników.

A MEETING OF THE BALTIC SEA REGION WORKING GROUP Vilnius, 5-6 November 2008

The first meeting of the Baltic Sea Region Working Group concerning historical parks and gardens was held in Vilnius on 5 and 6 November 2008. The event was organised upon the initiative of Alfredas Jomantas, a representative of the Department of Cultural Heritage at the Lithuanian Ministry of Culture.

The speakers included Piret Palm (Estonia), Maunu Häyrynen (Finland), Indre Kacinskaite (Lithuania), Kristine Veinberga and Gundega Linaare (Latvia) and Magdalena Lisowska (Poland), who presented the situation of historical parks, gardens and residences in particular countries.

Their statements led to the conclusion that the cultivation of gardening and concern for valuable historical parks and gardens are not among the priority undertakings of the countries represented at the meeting. Moreover, the countries in question lack landscape architects specialising in the history of gardens and participating in re-valorisation, from the initial phase, studies, projects, and execution to continuous cultivation.

The objective formulated by the working group involved the establishment of cooperation with the Baltic Sea region specialists concerning, i. a. an exchange of legislation experiences, work methods,

endeavours aiming at the creation of a universal model of revalorisation, and a list of qualifications permitting work in historical gardens and parks. It was decided to inaugurate cooperation with a "TOP 10" list of gardens, parks and residences, accompanied by source information about the monuments in question.

The participants of the meeting toured the historical gardens of Vilnius and its environs, including the Baroque garden adjoining the Sapieha residence and the Zatrocze and Landwarów parks designed by Edouard André, the celebrated European landscapist.

„THE CHILDREN AND CULTURAL HERITAGE EDUCATION” Spotkanie grupy roboczej, Wilno, 11-12 listopada 2008 r.

W Wilnie, w dniach 11-12 listopada 2008 r. miało miejsce drugie spotkanie grupy roboczej „The Children and Cultural Heritage Education”. Grupa robocza składa się z przedstawicieli in-

stytucji kultury państw basenu Morza Bałtyckiego oraz Norwegii i Islandii. Jej celem jest definiowanie problemów z zakresu dziedzictwa kulturowego, których rozwiązywaniu sprzyjają wymiana

pomysłów oraz wspólne działania. Przygotowane materiały zostały przekazane Grupie Monitorującej, której spotkanie odbyło się w norweskim Stavanger w dniach 26-28 listopada.

Przedstawiciele państw, wchodzących w skład grupy roboczej, zaprezentowali zarówno wiele ciekawych rozwiązań strategicznych, jak i pomniejszych projektów edukacyjnych. Norwegowie prowadzą m.in. kursy dla pedagogów muzealnych pn. „Muzea w szkołach”. Pracownicy muzeów mogą brać w nich udział, pod warunkiem że przyprowadzą ze sobą nauczycieli, co sprzyja zacieśnianiu wzajemnych kontaktów. W Szwecji duży nacisk kładziony jest na współpracę muzeów ze szkołami oraz wykorzystywanie przy tym zbiorów muzealnych. Co roku w tym kraju organizowane są konferencje prezentujące „dobre praktyki” i nowe metody stosowane w edukacji. Ministerstwo Kultury Estonii kontynuuje program „Manoring school”, którego celem jest restauracja i konserwacja historycznych dworców oraz nadanie im nowego, edukacyjnego przeznaczenia. Dworci adaptowne są m.in. na szkoły i centra kultury.

Jako przykład dobrej współpracy państwowej instytucji kultury z organizacjami pozarządowymi zaprezentowano realizowany w Polsce program „Ślady przeszłości”, w którym uczniowie przy pomocy ekspertów sprawują opiekę nad budowlami zabytkowymi. Pomysłodawcą programu jest fundacja „Centrum

Edukacji Obywatelskiej”, a merytorycznego wsparcia udziela mu Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. Kolejny projekt realizowany przez KOBiDZ, który został zaprezentowany podczas spotkania, dotyczy nowych sposobów komunikacji z młodymi ludźmi. W jego ramach stworzona została charakterystyczna rysunkowa postać „Superbohatera”, która będzie wykorzystywana jako ikona w kampaniach społecznych.

Wszyscy uczestnicy spotkania podkreślali dużą wagę Europejskich Dni Dziedzictwa. W Polsce EDD organizowane są głównie przez samorządy, tymczasem w Estonii oraz Szwecji są tworzone i koordynowane we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi (NGO).

Uczestnicy wileńskiego spotkania zauważyli, że kultura i szkolnictwo powszechne na poziomie ministerialnym są oddzielone od siebie. Należy zastanowić się zatem, jak dziedzictwo kulturowe, w dużej mierze lokalne, włączyć w ogólnokrajowy program nauczania. Podobną kwestią jest współpraca na linii program edukacji szkolnej – program edukacji muzealnej. Temat dziedzictwa kulturowego powinien być obecny także w programach kształcenia uniwersyteckiego, co zapewniłoby fachową kadre.

Dużo uwagi poświęcono również ogólnemu wizerunkowi współczesnego muzeum. Kierunkiem, do którego należy dążyć, jest muzeum interaktywne, który uczy i bawi. Należy zastanowić się, jak zachęcać muzea do tego, by stawały się bardziej otwarte przede wszystkim na młodych ludzi.

Na spotkaniu określone zostały także grupy docelowe podejmowanych działań. Są nimi dyrektorzy muzeów oraz szkół, kadra muzealnicza, kadra nauczycielska, a także organizacje pozarządowe wraz z wolontariuszami. Za priorytetowe formy działania – oprócz szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje ww. grup – uznano spotkania „grup roboczych” skupiających w regionach wszystkich zainteresowanych (nauczyciele, muzealnicy, ludzie kultury). Spotkania te miałyby służyć nie tylko wymianie informacji, ale także rozpoznaniu funkcji osób pracujących po sąsiedzku.

Grupa robocza opracowała kalendarz i strategię wspólnych prac na najbliższe 4 lata. Ważne w nim miejsce zajmują spotkania jej członków z przedstawicielami departamentów kultury, na których prezentowane będą m.in. „dobre praktyki” stosowane w różnych krajach.

Adam Lisiecki

“THE CHILDREN AND CULTURAL HERITAGE EDUCATION” Working Group Meeting, 11-12 November 2008

A second meeting of the working group „The Children and Cultural Heritage Education” took place in Vilnius (11-12 November). The event assembled representatives of cultural institutions from the Baltic Sea countries as well

as Norway and Iceland. The participants discussed a number of interesting strategic solutions and educational projects, with emphasis on the role played by European Heritage Days.

The convention also proposed

a calendar and strategy of joint undertakings for the coming four years and defined target groups.

The prepared material was handed over to the Monitoring Group, which met in Stavanger (Norway, 26-28 November).